

HUKUK – ADALET – SİYASET BAĞLAMINDA AİHM'DEN BEKLENTİLER(*)

AİHM'in Leyla Şahin başvurusu ile ilgili olarak vereceği karar öncesinde, Mahkeme Raportörünün raporunun basına yansımaları karşısında, bu tür başvuruları olumsuz yönde ve olumsuz sonuçlara açık olarak değerlendirenlere, biz dememiş miydik türünden mazeretler doğduğu görülüyor. AB müktesebatına uyum kapsamında yapılanları ve hukukun her olumlu yansımalarını önceleyen hukukçular ve hak arama aktivistleri olarak bu konuyu değerlendirmek gerekti.

Şimdi, bu biz dememiş miydik diyenlerden birinin ifadelerini aktaralım. Asıl konunun tartışılmasından önce AB konusunda Müslüman'ların görüşlerinden ve tavırlarından bazı aktarımlarda bulunalım. Daha sonra da önce AB, sonra da AİHM konusunda görüşlerimizi aktaralım. Tüm bu aktarımları AİHM hukuku ve kararları konusundaki beklentilerle ilgili bir tartışmaya zemin olması için yapacağız.

Şimdi AB ile ilgili önce AB'ye girişe sıcak bakanlara ve neden sıcak baktıklarına, sıcak bakmayanlara ve neden sıcak bakmadıklarına göz atalım. Bu aktarımlarda mümkün olduğunca isim vermeyeceğiz. Ancak konunun irdelenmesine sebep olan ve Mazlumder'de görevli arkadaşların dikkatini çektiği için bugünkü gündemin düzenlenmesine neden olan ilk görüşün ismini vereceğiz. Bu görüş Gerçek Hayat Dergisinde imzasız olarak yayınlandı. Bir şekilde derginin görüşünü yansıttığını kabul etmemiz gerekecek. Sonra da AB'ye giriş konusundaki görüşlerden aktarmalarda bulunalım:

Gerçek Hayat

“Neymiş? Başörtülüler, ‘Dinsel simgeler taşıyarak diğer öğrenciler üzerinde baskı kurduklarını’ anlayıp, ya başlarını açacaklar ya da başlarının çaresine bakacaklarmış. Üniversitelerin laik yapısına, işleyişine uyum sağlamanın gereği, başını açacakmış. Kim diyor bunu? AİHM'nin 4. Dairesinde bulunan 7 yargıcın 4'ü ya da beşi... Ve tabii o yargıçların medyamızdaki köşelerinde konuşlanmış mübahirleri!

Şimdi Türkiye'nin Müslüman kimliğinin doğal bir unsuru olan başörtüsü de dahil, bütün meselelerimizi Avrupa'ya havale etmeye dayalı bir politik görüşe sınımsız yapışan İslâmcı aydınlar ve siyasetçiler ne diyecekler? Müslümanların meselesini ‘gavura’ çözdürme gayretkeşliğinin sonucu bu işte! Peki, İslâmcı olduklarını iddia eden ya da son günlerde reddeden AB'ci zevat, AİHM'in başörtüsüne konulan yasağı destekleme fırsatını kaçırmayacağını bilmiyor muydu? Böylelikle, Türkiye'deki genç Müslüman kızların uğratıldıkları belaya Avrupalı bir meşruiyet kazandırılacağını hesaplamamış mıydı? Kim ne derse desin, bu imkânsız. Yine de sonuna kadar haklı bir mücadeleyi ya da müdafaayı murdar etme riskini rahatlıkla ve coşkuyla üstlendiler! Başörtüsünü ve başörtülülere, politik bir blöfün nesnesi haline getirdiler. (...)

Başörtüsü yasağına gösterilen direncin, milli bir duyarlılıkla bütünleştiğini ortaya koymak varken; milli egemenliğimizi devralması söz konusu olan AB'nin mahkeme kapılarına koşulması doğru bir iş miydi? Değildi. Dini ve milli telakkilerimizi Avrupa'nın onayına sunmak akıl kârı mıydı? Değildi. Tutarlı bir tutum muydu? Değildi. Başörtüsünü sahiplenme hassasiyetinin kaynağı, aynı zamanda AİHM'e müracaat etmekten imtina etmeyi gerektirmiyor muydu? Gerektiriyordu. Tarihin herhangi bir kesitinde, bizim,

* 2 Nisan 2004, MAZLUMDER'de sunuldu.

Avrupa ile paylaşacağımız dertlerimiz, Avrupa'ya çözdürecek meselelerimiz olmuş muydu? Olmamıştı! (...)

Nasıl bugün ABD'nin tercihleri doğrultusunda bir İslâm anlayışına geçilmesi yıkıcı bir saçmalık ise, AB'nin insan hakları anlayışına sığınmak da saçmalaktır. Avrupa, tarihin hiçbir döneminde, hiçbir anında Müslümanlara özgürlük ve hak vaat etmedi, etmiyor, etmeyecek!

Avrupa'nın özgürlük ve insan hakları anlayışına, İslâmi ifadelerin izhar edilmesi dâhil değil, hiçbir zaman da olmadı. Bu anlamda, Türkiye'de Müslümanların önüne çıkarılan hiçbir engel, AB'nin politikalarıyla çelişmiyor. Bu anlamda 28 Şubat sürecinin arkasındaki asıl güç de Batılı odaklar olarak görülebilir. Türkiye'de ordu ve sivil idare arasında bir pürüz mü var, bu, Avrupa'yı hoşnud ediyor. Türkiye'yi bütünleyen Müslümanlık bağı çözülmeye mi çalışılıyor? Avrupa'nın hoşnutluğu kat be kat artıyor. Ve maalesef bunu ne asker ve sivil Kemalistler, ne de İslâmcılar göremiyor.

Türkiye kendi hatalarını kendisi yapan ve kendisi düzelten bir ülke düzeyine yükselmeli artık. Hatalarını Avrupa'ya onaylatmanın mutluluğuna garkolan bir sarhoşlar topluluğu durumuna düşmemeliyiz.” (Gerçek Hayat)

Şimdi, AB ve Müslümanlar konulu bir Forumda AB ile ilgili olarak tebliğ sunan Müslüman aydınların görüşlerini özetleyelim. Bu görüşler aşağı yukarı Türkiye'deki Müslümanların AB konusundaki görüşlerini özetlemektedir.

H. ŞEKERCİ

“Şimdi böyle bir sistem var yürürlükte. Yani açıkçası özellikle 28 Şubat darbesinden bu yana İslâmi kimliğimize yönelik baskılar göz önüne alındığında ülke, bir hapishaneye dönüştürülmüş durumda. Ülke, ABD-İsrail ve yerli işbirlikçilerinin oluşturduğu bir hapishane gibi. Şimdi AB'ye karşı olanların bütün gerekçelerinin haklı olduğunu düşünsek bile, **AB'nin önerdiği hapishanenin şartlarının şu anda bulunduğumuz hapishaneden daha imkânlı olduğunu düşünüyorum.**”

“Ancak ABD ile AB arasında yapılacak bu tercihi siyasi bir tercih olarak görmek lazım. Kendini Kur'an ve Resulullah'ın sabit sünneti ile tanımlamış Müslümanların konuyu bu tarzda ele alışlarını itikadi ya da kimlik zaafi olarak değerlendirmenin takva boyutunu aşan bir demagojiye kapı aralayacağını da hatırlatmak istiyorum. Sonuçta asli hedefi hapishaneden kurtulmak olan bir mahkûmun bu imkânı elde edememesine karşılık, **F tipi hapishanesinden diğer insanlarla iletişim kuracağı başka bir hapishaneyi tercih etme** sorununa benzer bir olaydır tartıştığımız. Eğer tercih edilen hapishane nihai hedef olarak görülüyor ve bu durum özgürlük arayışı için bir aşama olarak algılanıyorsa bu tercihte ciddi bir sıkıntı olmaması gerekir. Eğer AB'yi tercihimiz nihai hedef olarak görülürse tehlike buradadır.”

“Eğer AB'ye girilirse ülke bağımsızlığını kaybeder denilebilir. Acaba bu ülke bağımsız mı? Evet, haritalarda sınırları belli olan bir ülke var ama siyasi ve ekonomik açıdan bu ülkenin bağımsız olduğunu kim iddia edebilir? Bu ülke İMF'ye karşı çıkabilir mi? AB'nin Irak'ı bombalamasına gerçek anlamda hayır diyebilir mi? İsrail'le yapılan anlaşmaları ilga edebilir mi? Soruları çoğaltmak mümkün. Ne siyasi anlamda ne ekonomik anlamda bu ülke bağımsız değildir.”

“Yine AB ile ilgili olarak farklı bir tartışma konusu da iç ve dış dinamikler meselesi. Deniliyor ki, bizler iç dinamiklerimizi kullanarak özgürlüklerimize ulaşmalıyız. Dışarıdan gelecek etkilerle

soruna kalıcı çözümler getirilemez. Aslında Müslümanlar olarak iç dinamiklere önem vermeliyiz. Bu dinamikleri niteliksel olarak artırmaya gayret etmeliyiz ve *"Müslümanlar bir zulümle karşılaştıklarında hep birlikte karşı koyarlar."* ayetini yaşantımızın bir ilkesi haline getirmeliyiz. Ancak tüm bunlar **dış etkenlerin ülke üzerindeki olumlu etkilerini** görmezlikten gelmemize neden olmamalı. Şu ana kadar insan hak ve özgürlükleri yönünde atılan her adımın da dış baskılarla gerçekleştiğini görmek lazım."

"Müslümanlar olarak dış etkenleri bir imkân olarak görüp kendi mücadelemizi sürdürmenin yollarını aramalıyız. Netice itibariyle uyum yasalarının Meclis'ten geçmesi sıcaklığını korurken başörtüsü yasağı ile ilgili hiçbir gelişmenin olmayışı, siyasilere yasaklanması uygulamaları, statükonun kendini koruma refleksini gösteriyor. Bu anlamda bizim hukuki olarak yükseltilecek standartlara pratikte de ulaşılması için mücadele vermemiz gerekiyor. Ben **AB'ye girme sürecinin görece olumlulukları beraberinde getireceğini** düşünüyorum; ancak bütün sorunlarımızın çözüleceği bir merci olarak görülmesini de bir hayalcilik, ertelemecilik, hatta AB'cilik olarak görüyorum. Okulların açıldığı ilk gün İHL'nin önündeydik. Orada başını bu yıl açarak okula girebilmiş bir öğrenciyle onunla tel örgüler arkasından konuşan başörtülü öğrenciler arasında geçen konuşma ilgi çekiciydi. Başını açan öğrenci babasının nasıl olsa AB'ye gireceğiz ve başörtüsü sorunu çözülecek dediğini aktarıyordu. İşte bu noktada **AB'yi bir imkân olarak görmek ile bir kurtarıcı olarak görmek arasında oldukça fark var."**

"AB'ye kesin bir şekilde "hayır" demek belki ilk bakışta çok kimlikli bir duruş gibi görünüyorsa olabilir. Ancak pratiğin içindeyseniz, bir panel yapmak için bin dereden su getiriyorsanız, İsrail gibi hassas konularda bir basın açıklaması ardından polis tarafından evlerinizden alınıp götürülürseniz, bir konuşmadan dolayı yıllarca hapis yatıyorsanız, o zaman realiteleri de dikkate almak durumundasınız."

Müslümanlar olarak nihai hedefimiz, elbette emperyalist birlikteliklerin içinde yer almak değil. Ancak bizlerin niteliği ile özelemlerimiz arasındaki mesafe oldukça uzak. İşte bu nedenle **ilk Müslümanların Habeşistan'a bir açılım olarak gitmeleri gibi, AB'ye girmenin olumlulukları getirebileceği** söylenebilir. Biz netice itibariyle düşüncelerimizi rahatça ifade edebileceğimiz ortamlar istiyoruz."

M. BEKAROĞLU

"Bu süreç devam ederse Türkiye için özgürlüklerin artması demokrasinin kullanılması açısından olumlu gelişme sağlanmış olacağı umuluyor. Fakat Türkiye'nin bunu özünden taviz vermeden diğer İslâm coğrafyasıyla ilişkisini koparmadan yapması bu sürece dahil olması kaydıyla. Hatta ekonomik alanda da iyi gelişmeler kaydedileceği umuluyor. Bu nedenle **biz Saadet Partisi olarak Avrupa Birliği'ni destekliyoruz. Ve verdiğimiz argümanlarla Avrupa'ya karşı olan tutumumuzla bir çelişki olmadığını vurguluyoruz.** Türkiye ile AB ilişkisinde çok ciddi bir problem var. İlişkiler geliştikçe bu problem çok ciddi bir biçimde ortaya çıkıyor. Bu da gelişmekte olan Avrupa'nın dini nasıl tanımladığı ile ilgilidir. **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi din, ifade özgürlüğünü garanti ediyor ve AB'nin düşünce, kanaat, hak alma özgürlüğü üzerine konulacağı söyleniyor. Bütün Avrupa'da özellikle AİHM'de bu doğrultuda hareket edilmiştir. AİHM bütün kararlarını bu doğrultuda inanç, ifade özgürlüğü üzerine almıştır. Hatta bu Türkiye'den AİHM'ne inanç özgürlüğü ile ilgili davalar gitmesine kadar.** Bunlardan biri devam eden RP davasıdır. Bu davayı gören ve karara bağlayan mahkemenin enteresan bir yorumu var. Yorumlarında **İslâm'ın** kendi anladıkları anlamda **din olup olmadığı konusunda tereddütleri var.** Yani İslâm kendilerinin söylediği inanç, din özgürlüğü kavramının içine girer mi? Girmez mi? Ve bu konuda verdikleri karar 'girmez' oluyor. **İslâm'ı bir din olarak değil, kendi aşılabilir düşündükleri liberal demokrasinin karşısında ona ters bir ideoloji olarak yorumlamışlardır.** Bu problem

aşılabilir mi? aşılabilir mi? Ben bu konuda yayınlanmış bir kitap, akademik bir çalışma ve tez, şimdiye kadar görmedim.”

R. KARAGÖZ

“TBMM'de AB uyum yasaları görüşmeleri esnasında Saadet Partisi adına bir konuşma yapan Mustafa Kamalak, Türkiye'deki, özellikle inanç ve düşünce özgürlüğüne yönelik ihlalleri öne çıkararak, “işte biz bunun için AB'ye girmek istiyoruz” dedi.

Hayrettin Karaman, 19 Temmuz 2002 tarihli Yeni Şafak gazetesindeki köşesinde "AB'den küreselleşmeye" başlıklı yazısında şu cümlelere yer veriyor: ‘İslâm ‘hayatı, aklı, nesli, malı ve dini’ korumayı hedefliyor. AB’ye girmediğiniz takdirde bunları koruyamıyorsanız girmeniz gerekir, koruyabiliyorsanız girmeniz caiz olmaz. Bütün hesapların, değerlendirmelerin bu esasa göre yapılması zorunludur.’

AB karşıtı bir siyasi gelenekten gelen AKP Genel Başkanı R. Tayyip Erdoğan'ın şu ifadeleri oldukça manidardır. ‘Gelişen ve küreselleşen dünyada, medeniyetin ve gelişmenin varoşlarında kalmamak, kenar mahalle ülkesi olmamak için, AB’ye girilmesi gerektiğini savunuyoruz.’

“Burada bir vurgu ön plana çıkmaktadır: 'AB din ve düşünce özgürlüğünün teminat altına alındığı yegane ülkeler topluluğudur.' İslâmcı, Liberal ve değişik çevrelerin, Türkiye'nin AB'ye girme doğrultusunda görüş belirttikleri tüm platformlarda buna gerekçe olarak AB'de insanların ve kurumların, inanç ve düşünce özgürlüğü kapsamında olabildiğince geniş haklara sahip olduğuna vurgu yapmaktadırlar.”

Kazım SAĞLAM

“Böylesi bir ülkede yaşıyor olmak bizi ister istemez arayışa sürüklüyor. Bir çıkış yolu bulmayı, nefes alacak bir alan oluşturmayı araştırıp duruyoruz. Belki buna mahkûmuz. **AB, bu noktada sanki bize bir nefes aldırıyor hissi uyandırıyor.** Türkiye Cumhuriyeti AB’ye girer veya uyum için çabalarsa kendisinin ihdas ettiği, bizim pek içimize sindiremediğimiz hukukuna belki uyar, diye ümit ediyoruz. Kendi yaptığı putu acıkınca ayıp olmasın diye belki yemez. İnsanımızın iktisadi sefaleti belki bir nebze düzelir diye umutlanıyoruz. Herkes kendisi olmak isteğini ve şansını elde edebilir diye umud ediyoruz. Bu hususta görece bir iyileşmenin olabileceğine inanıyoruz. Belki biraz nefes alabilir, yaşama alanı bulabiliriz.”

“AB’yi değerlendirirken Türkiye’deki bazı mihrakların AB’ye karşı çıkış nedenimizin farklı olması gerektiğini belirtmekte fayda vardır. Yerli tiranlık peşinde olanlar, ulus-devleti kutsayanlar, sağcılar, NATO’cular ile şüphesiz aynı şeyleri isteyemeyiz. Onlar ile aynı kefeye düşmek aynı cenahta bulunmak bir mümin olarak bana ağır gelir. AB’yi mutlak doğru addetmek, değerlerini, evrensel insani değerler kabul etmek doğru değildir. Şu anda içinde bulunduğumuz ahval bizi AB veya ABD-İsrail’den birini tercih etme ile karşı karşıya bırakmış bulunmaktadır. İkisinden hangisini tercih edersek zelil duruma düşmüş olacağız.”

“AB’ye girmezsek ne olur? Bu sefer ABD’nin ve İsrail’in kucığına düşeriz. Onlar adına ve onlarla beraber İslâm topraklarını işgal ederiz. Veya işgalcilere yardım ve yataklık ederiz. Bu kötülerin en kötüsüdür. ABD-İsrail eksenine düştüğümüz için AB ile de zıtlaşırız. Bu sefer Kıbrıs, Kürt problemi, İran, Irak, Suriye ile düşmanlık meydana gelir. Bu tür ortamlarda gene güvenlik ön plana çıkar. Asker, konumunu hem korur, hem de güçlendirir. Türkiye gene darbeler ülkesi olmaktan kurtulamaz. Türkiye’nin bütün imkânlarını da ABD ve İsrail kullanır. İsrail’in emniyeti için Türkiye hem İslâm âleminden koparılır hem de Türkiye’nin içindeki İslâmi

duyarlılıklar bertaraf edilir. Farkına varılmadan İslâm ve Müslüman düşmanı bir ülke haline gelir Türkiye.”

“Bütün bunlardan sonra biz Müslümanlar olarak AB’yi ABD-İsrail eksenine göre daha ehven görebiliriz. Fakat AB de çok pirüpak bir kuruluş değildir. Geçmişi bozuktur. Şu anki uygulamaları da tarafgir ve kayırcıdır. Aslolan bizim kendi ayaklarımız üzerinde ayakta durmamızdır. Türkiye hangi tarafı seçerse seçsin Müslümanlar olarak büyük bir zorluk bizi bekliyor. Evvela kendimize dönüp dinimizle barışmalıyız. Kimlik olarak İslâm kimliğini kabul etmeliyiz.”

Süleyman ARSLANTAŞ

“Müslümanlar Mekke döneminde yalnızca inanç ve ibadet hürriyeti istiyorlardı. Ne var ki Mekke oligarşisi onların bu isteklerine her türlü sözlü ve fiili işkence ile karşılık veriyordu. Müslümanlar çok sade isteklerinin bile cezalandırılması karşısında çaresiz bulunurken Yüce Allah: "Kendilerine zulmedildikten sonra Allah yolunda göç edenleri, dünyada güzelce yerleştireceğiz. (Onlara vereceğimiz) ahiret mükâfatı ise daha büyüktür. Keşke bilseler! Onlar ki, sabrettiler ve Rablerine dayanmaktadırlar."(16/41) buyurarak **hicret yolunu aralamıştır**. Hz. Peygamber (a.s.)de: "Habeşistan'a gidecek olursanız; orada bir kral var ki, yanında kimse zulme uğramaz. Orası adalet yurdudur; ta ki Allah içinde bulunduğunuz duruma bir çıkış yolu göstereyim." sözleriyle hicretin adresini gösteriyordu. İzzet Derveze,“Niçin hicret?” sorusuna ise: "Hicret, ancak rahatsız edilmekten, sıkıştırılmaktan, ilişkilerin kesilmesinden ve zulümlerden kurtulmak, bu sıkıcı ortamdan ve bunun sonucu olarak maruz kaldıkları işkencelerden, dinden döndürülmeye zorlanma girişimlerinden müsterih olma, güven, huzur ve özgürlük havasını teneffüs etmeye duyulan istekten dolayı gerçekleşmiştir.”

“Şimdi yaşadığımız ülke veya ülkelerde inanç-ibadet ve düşünce özgürlüğü yoksa ve bir başka yerde de bu mevcutsa oraya yönelmekten alıkoyan neden ne?”

“Müslümanların zaman zaman Ebu Talib’lere, Necaşi’lere ihtiyacı olabilir. Bu ister İçeride, ister dışarıda olsun Ebu Talib ve Necaşi’lerden yararlanmak İslâm'a aykırı değil, bilâkis Hz. Peygamber (a.s.)'in uygulamasında varolan bir durumdur. Burada bütün mesele Ebu Talib'den (**eman müessesesi**) ve Necaşi'den (**hicret mercii**) istifade ederken aidiyetini korumaktır. Onların müşrik ya da Hıristiyan olmaları önemli değil. Önemli olan adil olmaları ve senin aidiyetine saygılı olmalarıdır.”

“Dün cahiliye toplumunda kavmiyetçilik ve aşiret bağı ve anlayışı kendilerinden olmayan, başka bîr inanç sahibini korumayı gerektiriyordu. Bugün de insan hakları, düşünce ve inanç özgürlüğü gibi nedenlerden dolayı Batı dünyası başka düşünce sahiplerine sığınmacılık ve yakınlık göstermektedir. Dilerseniz AB'ye Müslümanlar olarak biraz da bu perspektiften bakalım. Ve düşünelim, Allah'a İman eden Necaşi'nin egemen olduğu Habeşistan, Allah'a İman etmeyen putperest Mekke oligarşisi. İslâmi açıdan bunların hangisinde ortak payda var?”

“Ve yaşadığımız ülke, “ya dindarlığımı Kemalîst İlke ve inkılâplara göre ayarlayacaksın ya da bu ülkede sana bütüncül İslâm'ı, Kur'an'ın öngördüğü İslâm'ı yaşatmam. Kur'an başörtüsüne "farz" da dese ben bunu kabul etmem ve bugün için kamusal alana giremezsin...” Evet, böyle bir dayatmanın mevcut olduğu bir ülkenin AB'ye girmesi insan hakları açısından, Müslümanların bireysel de olsa dinlerini yaşamaları açısından daha ferahlatıcı olmaz mı, ne dersiniz?”

Sibel ERASLAN

“Bugün Viyana kapılarına örtü yasakçılarının şerrinden kurtulmak isteyen kızlarımız dayanmış durumda. Avrupa ile böyle bir ilişki içersindeyiz. Viyana’da 100’lerce başörtülü kızımız burada okuyamadığı için orada okuyorlar. İKAMER olarak tespit ettiğimiz gayri resmi rakamlara göre Türkiye’de örtüsünden dolayı kamusal görünürlüğü engellenen kadınların açtıkları dava sayısı 30 binlerde. 30 bin derdest davanın nihai manada yürüyeceği yer ise Strasburg, AB’nin mahkemeleri. **Dicle’de kaybolan bütün oğlakları biz artık Fransa’da arıyoruz.** Bu acı verici bir şey. **Hukuk müdafaalarının uzlaşma olduğu söylenir.** Yani **siz kendinizi savunurken aslında muhakemenin yetkisini ve yasalarını baştan kabul ediyorsunuz demektir.** Bu demektir ki biz Strasburg mahkemelerine giderken o muhakemenin üzerimizdeki etkisini kabul ederek, baştan bir uzlaşma içersinde gidiyoruz. Ve hukukun nihai hedefi adalet.”

“Peki, buraya kadar tamam. Biz nerdeyiz? Burada en önemli problematik ‘AB ve Müslümanlar’ başlığı altında bizimle ilgilidir. Biz diye bir şey var mı bilmiyorum giderek ümidim azalıyor. Ümmet olduğumuz bilinci ve o masalsı uzaklıkta duran veda hutbesinde unuttuğumuz o egzotik bir bilgi gibi sanki. Ölümünden sonraki hayata ne kadar inanıyoruz. Bizi ölmeden önce bize emanet eden sevgili efendimiz değil miydi? Oysa bugün ne olsa gider şeklinde özetlenecek hızlı bir dünyevileşme, ve giden popüler olanla uzlaşma bizleri de o seküler modern diyalektiğe mahkum etmiş durumda.”

Burhan KAVUNCU

“AB Karşısı Kampanyalar Militarist Statükonun Devamına Katkıda Bulunmaktadır.”

“Yeni Dünya Düzeni”nde ise, ABD’nin düşmanlarına karşı, emperyalizmin kucakında güvenilir müttefik rolleri oynamaya devam ediyoruz. Avrupa Birliği karşısında, Türkiye’nin reel ve geleneksel alternatifi, var olan tek alternatif ABD/ İsrail ekseninden başkası değildir. Bu sebeple, **AB karşıtlarının çabalarının nerelere uzandığı konusundaki kuşklar haksız değildir.”**

“İnançlarımıza yabancı, despotik ve oligarşik bir yönetimin tebası olarak yaşıyor, haklarımıza ve özgürlüklerimize sahip olmak istiyoruz. Bu oligarşinin zorbalıklarından kurtulmak ister miyiz, elbette isteriz. *“İmam hatip önündeki kız çocuğuna AB’ye girsek kelepçe vurulmayacaksa”*, elbette bunu tercih ederiz. Ama herhalde bu kadar basit değil. Birkaç noktanın altını çizelim.”

“Eğer biz, bu ülkenin mazlum halkları olarak, haklarımızı ve özgürlüklerimizi kendi imkânlarımızla doğal yollardan elde edemiyorsak, bunu AB ilişkilerine dayanarak sınırlı da olsa sağlayabileceksek, koyu bir faşizmin karanlığına gömülmek yerine, bunu tercih etmek zorundayız. MGK diktatörlüğü sınırlanmalı, 312 benzeri maddeler hukuk sisteminden çıkartılmalı, Genel Kurmay MSB’ye bağlanmalı; toplantı, gösteri, dilekçe hakları, kısıtlanmamalı, yargısız gözaltı ve işkence önlenmeli, Kürtçe üzerindeki baskı ve engellemeler kalkmalıdır. Bütün bunların AB ilişkileri çerçevesinde kazanılabilen/ kazanılacak haklar olduğunu bilmekteyiz.”

“Bugün Türkiye, ABD emperyalizminin Ortadoğu’da İsrail’le birlikte önde gelen temsilcisi konumundadır. ABD, her türlü faşizan kukla ve keyfi yönetimi, kendisine hizmet vermesi şartıyla desteklemektedir. Türkiye’nin AB bloğuna yönelimi, bir bağımsızlığın kaybedilmesi değil, belki, ABD etkisinden kısmen uzaklaşılması anlamına gelecektir. Bu durumda, bağımsızlık çığırkanlığı yapan derin devlet, genelturmay sözcüleri İşçi Partisi, MHP, Haydar Baş ve benzerleri, Türkiye’nin değil, fakat faşist yapılanmanın ve ABD emperyalizminin gönüllü hizmetkârı durumundadırlar.”

“Netice olarak, biz bu konudaki görüşümüzü ve yerimizi, şöylece belirtebiliriz: Ne Avrupa Birliği, ne ABD emperyalizmi. Yaşasın Dünya Müslümanlarının Şanlı Direnişi.”

Rıdvan KAYA

“AB’yi savunan ya da en azından olumsuzlamayanlar temel tez olarak AB ile bütünleşmenin Türkiye’de yaygın bulunan hukuk dışılığı, hak ve özgürlüklerin keyfi gaspını sona erdireceğini ileri sürmektedirler. Diğer aday ülkeler gibi Türkiye’nin de Kopenhag Kriterleri diye tesmiye olunan şartları yerine getirmesiyle adeta açık cezaevini andıran ülkenin en azından daha yaşanabilir bir yer haline gelebileceği ümit ediliyor. “

İdeal Değil, Makul Tercih

“İslâmi kesimde AB’ye karşı çıkmanın gerekçeleri olarak dillendirilen bu tespit ve eleştirilerin büyük ölçüde haklı ve gerçeği yansıtır olduğunu kabul etmek gerekir. Bununla birlikte bu tespit ve eleştirileri haklı bulmanın AB sürecine karşı çıkmayı gerektirdiğini düşünmüyorum. Çünkü her şeyden önce AB sürecine olumluluk atfeden Müslümanlar bunu ideal bir çözüm, bir hedef olarak değil, ancak mevcut hale kıyasla ileri bir adım şeklinde görmekteler.”

“Türkiye’den bahsederken somut Türkiye gerçeğini göz ardı etmemeliyiz. Her şeyiyle Amerikan emperyalizmine bağımlı, İsrail ile birlikte jandarmalığa soyunmuş, Ortadoğulu Müslüman halklar için bir tehdit ve kendi halkı içinse baskı ve zorbalık kaynağı bir ülke burası. Bu yüzden de soruları “bağımlılık mı, bağımsızlık mı?”, “esaret mi, özgürlük mü?” ya da “AB mi, İslâm Birliği mi” diye sormak yanıltıcıdır. Fiili durumu, yaşanan gerçekliği dikkate almamak demektir.”

Millicilik Kadar Tehlikeli Bir Sapma: AB’cilik!

“Öte yandan konunun diğer ucunda da ayrı bir savrulma tehlikesi var. Nasıl AB’ye karşı çıkma adına millicilikle yüz yüze gelme durumu söz konusu ise, AB sürecinin Müslümanlara bir takım kazanımlar getireceği beklentisinin de sonuçta AB’ciliğe yol açma tehlikesi mevcuttur. Oysa AB’cilik bir kimliktir; kendi ideolojik, siyasi hattı bulunan, kendine has bir toplum ve devlet tasavvuruna sahip bir kimlik. Müslüman olmak ise ayrı bir kimliktir.”

“Siyasi ve hukuki zeminde rahatlamamanın bedeli Batı’nın tüm dünya halklarına güçlü bir biçimde sunduğu/dayattığı modernist ve seküler zihniyet kalıplarını benimsemek olmamalıdır.”

“AB sürecini; içerdiği tehlikeler yanında toplamda, yaşadığımız siyasi, hukuki, toplumsal şartların mevcut halden daha olumlu, daha elverişli bir hale ulaşmasına katkıda bulunacak bir dinamik olarak değerlendirip olumlu karşılamak ile AB kriterlerini temel referans sistemi alıp hedeflenen siyasi ve sosyal dönüşümün çerçevesi haline getirmek ayrı hassasiyetler ve tavırlardır. Eğer AB’den beklentilerimiz bizleri AB’nin sunduklarıyla sınırlı bir çerçeveye hapsediyorsa; savunduğumuz, talep ettiğimiz, mücadelesini verdiğimiz talepler AB ile sınırlı talepler dizisinden ibaret kalıyorsa o zaman ayrı bir İslâmi kimliğe sahip olduğumuz söylenemez.”

“Ayrıca unutulmamalıdır ki bizim bir Ümmet kimliğimiz vardır. Siyasi coğrafya açısından Ümmet kimliği bugün hatta yakın vadede somut bir organizmaya dönüşme potansiyelinden çok uzak görünse de Ümmet dayanışması ve duyarlılığı her daim korunması, güçlendirilmesi gereken bir sorumluluktur. Ve hatta belki AB’nin sağladığı imkânlar Ümmet’le dayanışmamızı da güçlendirebilir. Ama AB’cilik ise Ümmet kimliği önünde ciddi bir tehlikedir. AB sürecini olumlamak Ortadoğu’ya sırt çevirmeyi, kendimize üçüncü dünya halklarından ayrı bir kader çizmeyi getiriyorsa aynı şekilde kendimize yabancılaşmışız demektir; ideallerimizi, umutlarımızı kaybetmişiz demektir. Bu yüzden AB’yi olumlamak ile AB’ciliği birbirinden dikkatlice ayırmak elzemdir.”

Niçin AB Sürecinin Devamından Yanayız?

“Sonuç olarak fiilen gündeme getirdiği ve potansiyel olarak barındırdığı olumsuzluklara, tehlikelere karşın kanaatimiz AB sürecinin olumluluklarının çok daha fazla olduğu yolundadır. Bizler AB ile sağlanması muhtemel imkânları, zeminleri gerek bireysel gerek toplumsal planda daha rahat, konforlu ve modern bir hayat yaşama arzularının aracı olarak değil, öncelikle İslâmi mücadelemizi daha güçlü ve etkili biçimde ortaya koyabilme vasatını yakalamak için faydalı ve tercih edilebilir olarak görmekteyiz.”

“Biz fitri olanı istiyoruz, özgür olmak, meşru tercihlerimizden ötürü baskı görmemek istiyoruz; insanları Allah’ın dinine davet ederken statüko güçlerince kovuşturmayaya uğramamak istiyoruz. İşte AB süreci bu ve benzeri konularda daha rahat hareket edebileceğimiz bir alan açabilecekse önümüze bunu olumlamamız anlaşılabilir bir tercih olarak görülmelidir.”

M. BALCI

“Batılılaşma politikalarının sonuçları ne olmuştur ya da batılılaşma politikalarıyla Osmanlı Devleti, sorunlarına arzulanmış çözümü bulabilmiş midir?” sorusunun cevabı tarih tarafından verilmiştir. İslâm medeniyetinden Batı medeniyetine geçiş arzusu doğrultusunda devletin ve toplumun İslâmî kimliğini köklü bir biçimde değiştirmesine rağmen Osmanlı Devleti, Batı devletler sistemine dâhil edilmediği gibi, batılı devletler tarafından birtakım siyasal taktiklerle onlarca yıl oyalandıktan sonra önce topraklarını, ardından da hukuki ve siyasi varlığını kaybetmiştir.”

“Türkiye’de Müslümanların ya da daha özel bir tanımlama olarak İslâmcılığın/İslâmcıların Avrupa Birliği’ne yaklaşımlarının ne olması gerektiği üzerinde düşünürken ülkemizin tarihi tecrübesini derinlikli bir şekilde bilmemiz gerekiyor. Batılılaşma sürecinde, bu ülkeye ne özgürlükler geldi, ne de refah. Batı aydınlanmış bir uygarlık değil miydi? Batılılaşırsak biz de aydınlanmayacak mıydık? Batılı siyaset, hukuk, ekonomi ve eğitim kurumlarını ülkemizde gerçekleştirebilirsek özgürlüğe, refaha kavuşmayacak mıydık? Batılılaşmak özgürleşmek değil miydi?”

Batılı - Batıcı Konsensüsü ve Sonuçları

“Batı devletlerini en fazla tedirgin eden şey, kültürel ve dini bir kimlik olarak yüzyıllar boyunca kendisini tehdit eden İslâm’ın varlığıdır. Tüm Batı dünyası, Müslümanların tersine, İslâm’ın gerçek gücünün bilincindedir. Zira ilk ortaya çıkışından itibaren İslâm’ın kendisine neler yaşattığını, neler çektiğini Avrupa asla unutmadı. Bu bilinç, Batı devletlerinin İslâm dünyasıyla olan ilişkilerinde belirleyici olmuş, İslâm toplumlarını kendi belirleyebileceği ilişkiler içinde tutmaya özen göstermiştir. Bazı Müslümanların iddia ettiğinin tersine tarihinin hiçbir döneminde İslâm’a karşı hoşgörülü olmamıştır. Dikkatli incelendiğinde, İslâm’a hoşgörülü olduğu düşünülen dönemler çeşitli sebeplerle ve yöntemlerle İslâm’ın pragmatik kullanımından ibarettir.”

“Türkiye Cumhuriyeti idarecilerinin ve elitlerinin batılılaşma siyasetini bir *devlet tercihi ve devlet siyaseti* olarak kabul etmelerine karşın bugün AB konusunda farklı tavırlar sergiledikleri, AB’yi isteyenler ve istemeyenler şeklinde bir cepheleşme içine girdikleri görülüyor. AB’ye karşı çıkanların, itirazlarında ne kadar samimi oldukları, iddialarının ne kadar derinlikli olduğu tartışılabilir. Ancak görünürde karşıtlık, ülküler/idealler ile pratik kaygılar arasındadır. AB’ye karşı çıkanların görünürdeki tezleri, Türkiye’nin bağımsız bir devlet olma iddiasını sürdürmesi gerektiği ve AB’nin isteklerine uygun düzenlemeler yapıldığında Türkiye’nin toprak bütünlüğünün tehlikeye gireceği şeklindedir. Özellikle Kürt meselesine ve Kıbrıs konusuna yaklaşım bu noktada ayırt edici niteliktedir. AB lehinde olanlar ise, AB’ye girildiğinde özellikle ekonomik ve insan hakları gibi hususlarda AB eliyle devletin ve dolayısıyla toplumun yeniden

biçimlendirileceği, dürüst ve adil bir yönetime sahip daha zengin ve daha özgür bir ülke olacağımız iddiasındadırlar.

Müslümanların AB'ye Yaklaşımları Nasıl Olmalıdır?

“Genel olarak tüm Müslümanlar başlangıcından itibaren batılılaşma politikalarına karşı bir duruş içerisinde olmuşlardır. Daha önce de belirtildiği üzere II. Mahmut’un tarihimizde “gavur padişah” olarak anılması, batılılaşma politikalarının “ihamet” olarak algılanması, MNP-MSP-RP siyasi çizgisinin ifadeleriyle “Hıristiyan Kulübü” gibi nitelermeler bu karşı duruşun sembolik ifadeleridir. Bunların ötesinde, İslâmcılık düşüncesi, batılılaşma politikaları aracılığıyla, neticede önce devletin ve daha sonra da toplumun İslâmi kimliğinden yoksun bırakılacağı konusunda İslâm dünyasını uyarmıştır. Bu inancın, bu iddianın yanlış olduğunu kimse söyleyebilmiş değildir. Tersine batılılaşmacı çevrelerin zaman geçtikçe belirginleşen düşünceleri ve uygulamaları bu inancı doğrulamıştır.”

“İslâmcılık da zaten, bu batılılaşmacı siyasetlerin gelişmesine paralel ve bir anlamda da tepki olarak, devlet adamlarına İslâmi sorumluluklarını hatırlatmak ve devleti yeniden İslâmi özelliklerine büründürmek iddiasıyla ortaya çıkmış modern bir düşünüş biçimidir. Netice itibarıyla modern bir ideolojidir. Kaybedilmeye başlanan değerlerin savunusunu yapan, batıcı-pozitivist-aydınlanmacı düşünceler doğrultusunda kaybolmaya yüz tutmuş nesilleri İslâm’a yeniden kazanmaya çalışan, öncelikle de, siyasal bağımsızlığını yitirmiş devletlere ve toplumlara asıllarını hatırlatmaya dönük bir çağrıdır. İslâmcılık Müslüman toplumlara, kurtuluşlarının ancak İslâm’la mümkün olabileceğini hatırlatmakta, devleti ve toplumu İslâmi temeller üzerine yeniden inşa etmeleri gerektiği konusunda gayret göstermeye davet etmektedir.”

28 Şubat Sendromu

Onlarca yılda bin bir güçlkle kazanılmış konumlardan vazgeçenlerimiz, 28 Şubat öncesi dönemde geliştirilen siyaset ve düşünme biçimlerini kökten reddedenlerimiz oldu. Bu vazgeçme ve red keyfiyeti, bu dönemde yaşananların sorumlusunun İslâmcılık ve Müslümanların geliştirdikleri siyasetler olarak görüldüğü anlamına gelmekteydi. Buna bağlı olarak Müslümanların ilk yaptıkları iş, kendilerinin de oluşumuna katkıda buldukları, sorumluluk ve pay sahibi oldukları İslâmcı mirası reddetmek oldu. Başka bir deyişle sorunu, Türkiye’nin sorunlarına çözüm olacağı ümidiyle ürettikleri argümanlarda ve projelerde gördüler. Üretimlerini reddettiler. Dolayısıyla da kendilerini yok saydılar. Dahası, çözüm olarak içeride ve dışarıda başlarına türlü dertler açanların siyasetlerinin pasif bir katılımcısı olmayı gördüler.”

“Şimdi ise, **özünde toplumsal olan problemlerimiz, yalnızca bireylerin özgürlükleri problemine indirgenmeye çalışılıyor.** Müslümanlara dönük baskıları konu edinen çalışmalarda NATO’nun düşman kuvvetler konseptindeki değişikliklerden bahsedilmesine rağmen, nedense problemin bilinçli bir siyasetin ve hem de Batı merkezli bir siyasetin uygulanmasından kaynaklandığı atlanıyor.”

Hıristiyan-Yahudi Batı dünyasının İslâm’la ilişkilerini anlamak açısından iki olay çok çarpıcıdır: Birincisi Hıristiyan Avrupa’nın İslâm dünyasına karşı giriştiği **Haçlı Seferleri**’dir. İkincisi de, bazı batılı tarihçiler tarafından bu seferlerin bir devamı olarak da değerlendirilen İspanya’dan İslâm mirasının kazınıp atılması anlamını taşıyan **reconquista [yeniden fetih]** siyasetidir. Her iki örnekte de, Batı dünyasının Müslümanlara yaptığı zulümlerin haddi hesabı yoktur. Bunlara sembolik değeri çok yüksek olan bir üçüncü olayı daha eklemek, Batı-İslâm ilişkilerini anlamak açısından çok faydalıdır: **Kudüs’ün yüzlerce yıl sonrasında tekrar işgal edilmesi.**

“Bugün bir anlamda Batı dünyasının 15. yüzyılda İspanya’da türlü hile, desise ve zulümlerle gerçekleştirdiği **reconquista siyasetini** tüm İslâm dünyasında gerçekleştirme çabalarıyla karşı karşıyayız. Bu siyaset, yeni bir siyaset de değildir. Modern çağların sömürgeci siyasetinin daha

ince bir biçimdir. Fakat işin garip tarafı, Müslümanların, 28 Şubat sürecinde bu siyasetleri ve siyaset merkezlerini *çözüm* olarak kabullenme noktasına gelmeleridir. İçeriden ve dışarıdan üstün gayretlerle siyasi ve ekonomik yönlerden diz çöktürülmüş bir ülkenin ölümden kaçırılıp sıtmaya tutturulan insanları olarak, bireysel özgürlüklerimizin ilacı olacak diye, sıkıntılarımızın baş kahramanı ve üreticisi Batı dünyasını kurtuluş mercii olarak görmemiz ne ilginç bir çelişkidir.”

ABD Karşısında Siyasi Bir Alternatif Olarak AB

“ABD ya da AB tarafında olmak Türkiye için çok da farklı bir durum ortaya çıkarmamaktadır. Her iki kesim için de Türkiye, bir takım tarihsel ve kültürel özelliklerinden faydalanılarak İslâm dünyasında avantajlar sağlayabilecekleri imkânlar sunmaktadır. Türkiye yöneticileri de bu role adaydır. Dolayısıyla eğer Türkiye’nin ABD tarafından kullanılacak olmasından rahatsızlık duyuluyorsa, bizi benzer biçimde kullanacak AB’ye de sıcak bakılmaması gerekirdi. Yok eğer, ABD ile AB arasında Türkiye ve İslâm konularına bakışta bir farklılık var ise, bu farklılık çok açık bir biçimde ortaya konulmalıdır.”

AB, Egemenlik ve Ümmet Bilinci Sorunu

“AB’ye girmiş Türkiye, İslâmi köklerinden, İslâmi mirasından, İslâmi iddialarından tümüyle vazgeçmiş bir Türkiye olacaktır. Türkiye’nin elitlerinin böyle bir iddiası elbette hiç olmamıştır. Ancak bir ülke, bir vatan olarak Türkiye İslâm’a aittir. Hem de basit, sıradan bir toprak parçası değildir burası. Öyle ya da böyle, yüzlerce yıl Batı’ya kök söktürmüş bir topraktır. AB’nin Türkiye’den istediği tavizler de, gerçekte, Türkiye’nin tüm bu mirasından ve iddialarından teker teker vazgeçmesinden öte bir şey değildir. AB’ye kabul edilmeyi şiddetle arzulayanlar, neticede, tüm o cilalı büyük Türkiye hülyalarından da uyanmak zorunda kalacaklardır.”

“Türkiye’nin AB’ye kabul edilmesi, Türkiye’nin bir kısım hukuki, siyasi, kültürel ve ekonomik egemenlik haklarını daha üst bir kuruma devretmesi anlamına gelmektedir. Esasen AB, “egemenlik paylaşımı”nın hedeflendiği bir uluslarüstü bütünleşme modelidir. Burada “uluslarüstü bütünleşme”den kastedilen, bir “yetki devri” yani “yasama, yürütme, yargı” yetkilerinin bir bölümünün AB kurumlarına devridir. O halde birçok Avrupa ülkesinde yapıldığı gibi, anayasanın 6. maddesindeki “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” hükmü yeniden düzenlenerek, “Türk Milleti egemenliğini anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanır. Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu milletlerarası topluluk ve kuruluşlara ilişkin antlaşmalar bakımından Türk Milleti egemenliğini, diğer milletlerle birlikte ve eşit şartlarda, bu topluluk veya kuruluşların yetkili organları eliyle kullanır”¹ şeklinde değiştirilmesi gerekecektir.”

“Türkiye’de meseleler son derece gündelik düzlemde tartışılmaktadır. AB, televizyonlarda, gazetelerde arzı endam eden aydınlarımız ve gazetecilerimiz tarafından da benzer bir sıklıkta tartışılıyor. Yani, bu sıklık sadece Müslümanlar için söz konusu değil. İslâmi duyarlılığı olmayanlarda durum daha da vahim. Türkiye, sanki hasbelkader birisinin elinde kalmış bir *şirket* gibi değerlendirilmekte ve mesele çoğunlukla ekonomik boyutuyla sunulmaktadır. Bu sunuş, elbette, AB yanlısı kampın meselenin bazı noktalarını propaganda yapmak amacıyla ön plana çıkarmaya dönük pazarlama tekniklerinden kaynaklanmaktadır. AB’ye girildiğinde bu şirketin – her nedense- birdenbire çok daha kârlı bir işletme haline geleceği iddia edilmektedir. Oysa AB meselesi tartışılırken Türkiye *ekonomik bir birim* olmaktan öte bir şekilde ele alınmalıdır.

¹ Sunumdan itibaren geçen yıllar içinde ‘yetkili organlar eliyle kullanılır’ ifadesinin ihtilal anayasalarının bir aldatmacası olduğunu, egemenliğin kullanılmasında anayasal da olsa hiçbir organın aracı olmaması gerektiğini anlamış olmakla, bu ifadeden sarfi nazar etmiş bulunuyorum (M. Balcı)

Türkiye bir vatandır. Acılarıyla, sevinçleriyle, zaferleriyle, mağlubiyetleriyle harmanlanmış bir kimliği vardır.”

Benzer bir çelişki Müslümanların önünde de durmaktadır. Özellikle şu sorulara öncelikle cevap verilmelidir:

“AB, İslâmcılık anlayışının/ideolojisinin prensipleriyle ne kadar örtüşmektedir?”

Yukarıda da bahsedildiği üzere, tarihsel olarak, İslâmcılık Avrupa'nın İslâm dünyasındaki ilerlemesine bir tepki olarak gelişmiştir. Tezlerini bu tarihsel süreçte ve ilişkiler bağlamında geliştirmiştir.

Avrupa Birliği'ne girmek, bu iddiaları nasıl etkileyecektir?

Bu anlamda, **toplumsal hedeflerle bireysel özgürlükler** arasındaki dengenin nasıl kurulacağı üzerinde kafa yorulmalıdır.”

“Bununla birlikte ve her halükarda asıl mesele, AB ile birlikte oluşacağı düşünülen özgürlük ortamının neler getirebileceği değil; birincil olarak Müslümanların bu (özgürlük getireceği düşünülen) süreci ne kadar kavrayabildikleri ve saniyen söz konusu *özgürlükleri* ne kadar göğüsleyebilecekleridir.”

Şimdi artık AİHM kararlarının özümsemesi veya hukuki olmaktan çok siyasi nitelikleri üzerinde ve tabii ki beklentilerimizin niteliği üzerinde durmak gerekiyor. Bu çerçevede Leyla Şahin Davası, Refah Partisi Kararı ve önemli bir gelişme olarak Hayrunnisa Gül vak'asını değerlendirmeliyiz.